

Galveno maksātnespējas regulējuma izmaiņu apskats

Šā gada 6. janvārī daļēji ir stājušies spēkā kārtējie apjomīgie **grozījumi Maksātnespējas likumā**. Lielākā daļa grozījumu Maksātnespējas likumā vēl stāsies spēkā šā gada 1. jūlijā, kā arī vēlāk. Savukārt 4. janvārī stājās spēkā **grozījumi Civilprocesa likumā**, kuri cita starpā skar arī maksātnespējas un tiesiskās aizsardzības procesus. Rakstā tiek sniegts šo grozījumu apskats.

Tiesiskās aizsardzības process

Ar grozījumiem ir ieviests t.s. brīvā tirgus princips attiecībā uz personām, kuras ir tiesīgas uzraudzīt tiesiskās aizsardzības procesus (TAP) un ārpus tiesiskās aizsardzības procesus (ĀTAP). Proti, TAP un ĀTAP uzraudzība vairs nebūs maksātnespējas procesu administratoru (administratoru) ekskluzīvā kompetencē un, kreditoriem vienojoties, par TAP vai ĀTAP uzraugu turpmāk varēs iecelt jebkuru rīcībspējīgu fizisko personu, kurai nav likumā noteikto ierobežojumu (piemēram, iepriekšējs sods par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, aizliegums ieņemt amatus komercsabiedrībā vai interešu konflikts).

Minētais nozīmē, ka par TAP vai ĀTAP uzraugošo personu varēs tikt iecelta arī persona, kura pieder t.s. reglamentētajām profesijām, kurās bez jau minētajiem administratoriem ietilpst, piemēram, zvērināti advokāti, zvērināti tiesu izpildītāji vai zvērināti revidenti. Šajā gadījumā attiecīgās reglamentētās profesijas pārstāvim nebūs tiesību izmantot savu profesionālo darbību regulējošos normatīvajos aktos noteiktās speciālās tiesības un priekšrocības (piemēram, aizsardzību pret klienta noslēpuma izpaušanu). Tāpat ir noteikts, ka kreditoru vairākumam būs tiesības jebkurā brīdī nomainīt TAP vai ĀTAP uzraugošo personu.

Atbildība TAP vai ĀTAP uzraugošajai personai turpmāk tiks maksāta no kreditoru, kuri atbal-

stījuši TAP vai ĀTAP pasākumu plānu, līdzekļiem, nevis no parādnieka līdzekļiem, kā tas ir šobrīd.

Grozījumi arī paredz, ka parādniekam pēc TAP lietas ierosināšanas būs nekavējoties jānosūta visiem kreditoriem aktuālais kreditoru saraksts, norādot katra kreditora prasījuma apmēru un kontaktinformāciju. Pie līdzšinējās kārtības kreditors varēja iepazīties ar citu kreditoru sarakstu un identificēt, iespējams, mākslīgi radītus kreditoru prasījumus, tikai saņemot saskaņošanai TAP pasākumu plānu.

Gadījumā ja kreditori būs iesnieguši iebildumus pret parādnieka izstrādāto TAP pasākumu plānu (piemēram, par kāda kreditora prasījuma pamatotību vai par plāna īstenošanas iespējamību) un parādnieks tos nebūs ņēmis vērā, tad atzinumu par šiem iebildumiem sniegs zvērināts revidents. Zvērināta revidenta pakalpojumus apmaksās iebildumus iesniegušie kreditori.

Ar grozījumiem individuāliem kreditoriem ir piešķirtas tiesības vērsties tiesā un lūgt izbeigt TAP/ĀTAP, ja parādnieks ilgāk nekā 30 dienas nepilda TAP/ĀTAP pasākumu plānu. Līdz šim likums paredzēja šādas tiesības tikai administratoram, kas nozīmēja, ka kreditoram, ja tas nebija saņēmis no parādnieka vienu vai vairākus TAP/ĀTAP pasākumu plānā paredzētos maksājumus, nācās vērsties pie administratora, lai tas iesniedz attiecīgu pieteikumu tiesā. Savukārt administratori ne vienmēr bija ieinteresēti operatīvi reaģēt uz šādiem kreditoru iesniegumiem.

Administratoru profesija un disciplināratbildība

Grozījumi arī paredz izmaiņas administratoru profesijas regulējumā, ar nolūku nodrošinot, ka administratoru profesijā ienāk un paliek kvalificēti un godprātīgi savas jomas profesionāļi, kas līdz šim ne vienmēr ir izdevies. Šim nolūkam funkcijas, kuras līdz šim pildīja Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija kā neatkarīga administratoru apvienība, tiek nodotas Maksātnespējas administrācijai (valsts iestādei) vai īpaši izveidotām institūcijām.

Līdz ar to Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijai ir atņemtas tiesības veikt administratoru sertifikāciju. Sertifikācijas vietā ir izveidota jauna kārtība, kādā maksātnespējas administratori turpmāk tiks iecelti amatā, atbrīvoti, atcelti no amata, kā arī kārtība, kādā tiks lemts par administratora amata darbības apturēšanu. Šī kārtība paredz, ka turpmāk administratorus iecels amatā Maksātnespējas administrācijas direktors. Tādējādi valsts pārņems no Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijas jautājumus, kas saistīti ar administratoru ienākšanu profesijā.

Priekšnosacījums administratora iecelšanai amatā (tāpat kā līdz šim sertifikācijai) būs administratora eksāmena nokārtošana. Taču tagad administratoriem būs nepieciešams kārtot šo eksāmenu atkārtoti ik pēc diviem gadiem. Jānorāda, ka arī līdz šim administratoriem bija pienākums veikt atkārtotu sertifikāciju reizi divos gados, taču sekmi-

gai atkārtotai sertifikācijai pietika uzkrāt noteiktu punktu skaitu, kuri tika piešķirti par kvalifikācijas pilnveides pasākumu noklausīšanos (vai to vadīšanu) un par profesionālo darbību (administrējamo procesu skaits, pārkāpumu esamība utt.).

Tāpat kā patlaban pirms eksāmena kārtošanas administratora amata pretendents būs jāiziet apmācība. Arī šeit izmaiņas paredz, ka apmācību nodrošinās Maksātnespējas administrācija administratoru asociācijas vietā (kā līdz šim) un, iespējams, citas juridiskas personas, kuras atbildīs noteiktām prasībām.

Administratoru eksāmenu pieņems eksaminācijas komisija, kuru ieceļ tieslietu ministrs. Eksaminācijas komisijas sastāvā būs pārstāvji no Tieslietu ministrijas, Maksātnespējas administrācijas, augstskolu akadēmiskā personāla, administratoru asociācijas, tiesneši un Maksātnespējas jautājumu konsultatīvās padomes deleģēts nevalstiskās organizācijas pārstāvis. **Administratora amatam tagad ir izvirzīta jauna papildu prasība – nevainojama reputācija.**

Grozījumi arī paredz administratoru un TAP/ĀTAP uzraugošo personu disciplinārtbildību. Proti, ir izveidota disciplinārlietu komisija, kura izskatīs disciplinārlietas pret TAP/ĀTAP uzraugošo personu un administratoru un piemēros šīm personām disciplinārsodus.

Disciplinārlietu varēs ierosināt par:

- 1) būtisku normatīvo aktu pārkāpumu,
- 2) būtisku profesionālās ētikas normu pārkāpumu,
- 3) sistemātiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem, kurus konstatējusi Maksātnespējas administrācija,
- 4) pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, ko konstatējusi Maksātnespējas administrācija,
- 5) valstij, parādniekam vai kreditoriem nodarītiem zaudējumiem, ja zaudējumu apmērs pārsniedz 20 minimālās mēnešalgas un tas ir konstatēts ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Disciplinārlietu komisija varēs piemērot vienu no šādiem disciplinārsodiem:

- 1) piezīmi, piemērojot naudas sodu līdz 150 eiro vai bez tā,

- 2) rājienu, piemērojot naudas sodu no 150 līdz 15 000 eiro vai bez tā,
- 3) atcelšanu no administratora amata (tikai administratoriem).

Ja disciplinārlietas izskatīšanas gaitā komisija konstatēs, ka pārkāpums nav savienojams ar administratora amata vai TAP/ĀTAP uzraugošās personas pienākumu pildīšanu, tad komisija varēs lūgt Maksātnespējas administrācijas direktoru nekavējoties līdz lietas izskatīšanai atstādināt administratoru no amata, bet TAP/ĀTAP uzraugošo personu – no noteikta procesa vai visiem procesiem.

Papildus tam kreditoriem, kuri pārstāv ne mazāk kā 25% no atzīto pamatprasījumu summas nodrošināto vai nenodrošināto kreditoru grupā, būs tiesības pieprasīt administratora darbības revīziju konkrētā maksātnespējas procesā, pieaicinot zvērinātu revidentu vai zvērinātu revidentu komercsabiedrību. **Revidents varēs pārbaudīt gan administratora darbību attiecīgajā maksātnespējas procesā, gan arī parādnieka darījumus un grāmatvedību līdz maksātnespējas procesa pārlūdināšanai.**

Maksātnespējas administrācijas pilnvaras un procesu caurskatāmība

Maksātnespējas administrācijai turpmāk būs tiesības ierasties administratora prakses vietā vai parādnieka – juridiskās personas – adresē un pārbaudīt ar maksātnespējas procesiem saistītos dokumentus. Šīs darbības tiks fiksētas procesuālās darbības protokolā.

Papildus tam Maksātnespējas administrācija turpmāk publicēs savā tīmekļvietnē ziņas par administratoru un TAP/ĀTAP uzraugošo personu pārkāpumiem, darbības rezultātiem, procesu ilgumu u.c. ziņas, kam vajadzētu vairot administratoru un TAP/ĀTAP uzraugošo personu darbības caurskatāmību.

Dokumentu nodošana administratoram

Parādnieka pārstāvim, pēc parādnieka maksātnespējas procesa pārlūdināšanas nododot adminis-

Edvīns Draba,
zvērinātu
advokātu
biroja
Sorainen
jurists

tratoram parādnieka dokumentus, tagad būs jāatceras, ka dokumentiem jābūt sakārtotiem atbilstoši lietvedības noteikumiem. Atgādinām, ka **parādnieka valdes locekļiem ir paredzēta solidāra atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti parādniekam, ja administratoram nodotie parādnieka grāmatvedības dokumenti ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pārlūdināšanas.** Tādējādi, ja parādnieka dokumenti nebūs sakārtoti atbilstoši lietvedības noteikumiem, administrators to varēs izmantot kā papildu argumentu, ceļot prasību pret parādnieka valdes locekļiem par zaudējumu piedziņu, ja pastāvēs arī citi apstākļi, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli.

Lietu piekritība

Ar grozījumiem Civilprocesa likumā paredzēts, ka maksātnespējas un TAP/ĀTAP lietas izskatīs tiesa pēc juridiskās/deklarētās adreses, kas parādniekam bija reģistrēta trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā. Šie grozījumi ir veikti ar nolūku apkarot praksi, kad parādnieks maina savu juridisko vai deklarēto adresi īsi pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā, tādā veidā apgrūtinot kreditoru iespējas sekot līdz lietai, kā arī, iespējams, izvēloties sev labvēlīgāku tiesu.

MAKSĀTNESPĒJA

Materiāls tapis
sadarbībā ar

SORAINEN
ESTONIA LATVIA LITHUANIA BELARUS